

A kéziratár rendezése, illetőleg a régi, hiányos címjegyzéknek teljesebbel és részletesebbel való fölcserélése megkezdődött. A 30 szak közül egy szaknak katalogusa részben, nyolczé meg csaknem teljesen elkészült. A *Könyvészet* című szaknak 61 kötetéből 134 czédulán 261 kéziratczím, *M. Irod. Régi és újabb írók* kéziratjai című szaknak 282 kötetéből 591 czédulán 2064 kéziratczím, a *Történelem, Földleírás* című szaknak 43 kötetéből 86 czédulán, 145 kéziratczím, az *Egyház és Bölcelet* című szaknak 156 kötetéből 230 czédulán, 439 kéziratczím, az *Orvostan* című szaknak 41 kötetéből 57 czédulán 142 kéziratczím, az *Ipar, Kereskedelem és Gazdaság* című szaknak 45 kötetéből 56 czédulán 68 kéziratczím, a *Hadtudomány* című szaknak 28 kötetéből 80 czédulán 91 kéziratczím, a *Jogtudomány, Általános rész* című szaknak 189 kötetéből 228 czédulán 624 kéziratczím jegyeztetett ki. A csak megkezdett *M. Irod. Levelezés* című szaknak 40 kötetéből 2146 czédulán 288 kéziratczím és 1429 levélírótól 6398 levél van megjelölve. Ezekhez járul még 425 utólapon 569 kéziratczím. Összesen tehát 885 kötetről 4033 czédulán 4691 kézirat- és 6398 levélczím található. A kéziratok címe mellett külsejök leírása és tartalmuk megjelölése (a fontosabb leveleké is) figyelemben részesült. Katalogus készült még a *Knauz*-nak és *Chassin*-nek hagyatékából az Akadémiához került kéziratokról, levelekről és gyűjteményekről.

A SZEGEDI SOMOGYI-KÖNYVTÁR ÁLLAPOTA AZ 1905. ÉVBEN.

A Somogyi-könyvtár 1905. évi gyarapodásáról, használatáról és közérdekű állapotáról *Tömörkény* István igazgató a következő jelentésben számol be :

Az 1905. január 1-től 1905. december 31-ig terjedő időszakban a könyvtári gyarapodás igen kedvező volt s az előző évekhez képest emelkedett. Bár a beszerzések jó része nagyobb és drágább kiadványokra irányult, az elmúlt év szaporulata 1092 műre, 2784 kötetre, illetve évfolyamra s 3085 darabra rug. Ebbe a szaporulatba a városi rendszeres költségplapon s a 2000 koronás államsegélyen vásárolt művek, a szegedi kir. főügyészség területén működött összes nyomdák 1904. évi kötelezpéldányai, valamint a különböző czimeken nyert adományok betudva vannak, úgy a Magyar Nemzeti Múzeum igazgatósága által évek előtt adományozott hírlapi kettős példányok, s a köteles nyomdatermékek hírlappéldányaiból nagyobb mennyiség, a mely eddig feldolgozva nem volt, úgy hogy magában a hírlaposztályban mint új szaporulat 103 hírlap, 391 évfolyam, 534 darabbal jelentkezik. Alapítványi tagilletménykép a Kir. Magyar Természettudományi Társulat, a Magyar Történeti Társulat, a Magyar Numizmatikai Egyesület, a Szent-István-Társaság, az Országos Magyar Képzőművészeti Egyesület, a Kisfaludy-Társaság, a Dugonics-Társaság ide vonatkozó kiadványai érkeztek. Adományokat tettek az érkezés rendjében felsorolt következő hivatalok, társulatok és intézetek: Magyar Tudományos

Akadémia, a szegedvárosi tanács, a Magyar Mérnök és Építész Egylet, Sopronvármegye és Sopron sz. kir. város régészeti társulata, a Magyar kir. Földtani Intézet, a Magyar Földrajzi Társaság, az Országos Régészeti és Embertani Társulat, Kassa sz. kir. város, a Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Főfelügyelősége, a m. kir. központi statisztikai hivatal, a szegedi kereskedelmi és iparkamara, a Magyarhoni Földtani Társulat, a földmivelésügyi m. kir. miniszterium, a Magyar Nemzeti Múzeum, a m. kir. igazságügyi miniszterium, az Abauj-Tornavármegyei Közművelődési Egyesület, a budapesti kir. tudomány-egyetemi könyvtár, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium, az Erdélyi Országos Múzeum, a székesfővárosi statisztikai hivatal, Pécs sz. kir. város tanácsa, a kereskedelemügyi m. kir. miniszterium, a Magyar Orvosok és Természettudósok állandó központi választmánya, az Erdélyi Múzeum-Egylet, a m. kir. belügyi miniszterium, a Magyar Ornithologiai Központ, a szegedi önkéntes tűzoltó testület, Debreczen sz. kir. város tanácsa, a Tiszafüredi Múzeum, a Csongrádvármegyei Történelmi és Régészeti Társulat, a szegedi kegyesrendi tárház. Ezenfelül adományokkal gyarapították a könyvtárt: dr. Lipsey Ádám (Budapest), Csapó Vilmos, Führer Miklós (Budapest), dr. Kardos Samu (Debreczen), Harcz Lajos, dr. Márki Sándor (Kolozsvár), Kállay Albert, Tóth Mike (Kalocsa), Halácsy Antal (Budapest), dr. Cserni Béla (Gyulafejérvár), dr. Fraknoi Vilmos (Budapest), Tömörkény István, Móra Ferencz, Bödő János (Mohács), dr. Löw Loránt (Budapest), dr. Horváth János (Budapest), Baranyay Zoltán, Traut B. és Társa, Mersich Adorján, Mauks Ernő, dr. Rudolfi József, Milleker Bódog (Versecz), Kunváry Fülöp (Budapest), Fail Jagello, dr. Singer Mátyás (Bécs), dr. Czimer Károly, Marosi Arnold (Pécs), Zerkovitz Emil (Budapest), Havass Rezső (Budapest), Szávics Miklós, Darnay Kálmán (Sümeg), Varga Mihály (Csongrád-Csany).

A gyarapodáshoz képest a Somogyi-könyvtár czimtározott és beosztott állománya szakonként felsorolva az alábbi:

Szak és alszak	1905. december 31-én		
	mű	kötet	darab
Ősnyomtatvány (magyar és idegen)	185	204	175
Vallástudomány (6 alszak)	7.178	12.722	11.314
Jogtudomány (8 alszak)	2.646	4.668	4.271
Államtudomány (5 alszak)	1.279	2.343	2.186
Orvostudomány (6 alszak)	1.368	2.415	2.227
Mathematika és természettudomány (5 alszak)	2.910	5.095	4.788
Bölcsészet, nyelv- és széptudomány (3 alszak)	3.226	5.453	5.070
Történelem és földrajz (9 alszak)	6.552	12.945	12.290
Nyelvészet és szépirodalom (6 alszak)	5.158	10.027	8.924
Vegyes (6 alszak)	1.160	7.958	7.673
Hírlapok (3 alszak)	643	3.491	4.303
Összesen ...	32.305	67.321	63.221

A túloldalon kimutatott számból a Somogyi Károly alapítótól átvett törzskönyvtár 20.370 műből s e művek 43.701 kötetéből állott. Az azóta való szaporodás 11.935 mű 26.620 kötetben.

A lefolyt évben 269 mű 639 kötetben került kötés alá. A bekötéseket a város szerződéses könyvkötője végezte 827'03 kor. költségen.

A könyvtárhasználó látogatók számát a folyó évben az alábbi havonkénti és számszerinti adatok mutatják:

Hónap	Olvasók száma		Napi szám	
	összesen	napi átlag	leg-nagyobb	leg-kisebb
Januárus	1.265	52'70	101	15
Februárus	1.180	45'38	84	33
Márczius	1.186	45'61	77	23
Április	720	37'88	66	15
Május	670	24'81	56	10
Június	268	14'00	17	6
Szeptember ¹	1.210	48'40	88	11
Október	1.762	67'76	116	35
November	1.583	63'32	110	36
Deczember	1.188	62'52	116	35
Összesen :	11.032	46'73	—	—

¹ Belefoglalva 65 szüneti olvasó is.

A 11.032 olvasó összesen 12.855 művet használt. Az olvasók közt társadalmi állás és foglalkozás szerint volt 303 nő, 2 lelkész, 329 tanár és tanító, 8814 tanuló a középiskolák felsőbb osztályaiból, 34 író, 46 művész, 636 ügyvéd, 81 katona, 28 törvényhatósági, 81 állami, 123 magánhivatalnok, 72 orvos, 5 gyógyszerész, 2 birtokos, 16 gazdatiszt, 102 építész és műiparos, 203 kereskedő, 174 magánzó.

Az olvasók közül az esti 6 órai időn túl eső hivatali szolgálat alatt 2373-an használták a könyvtárt.

Az 1905. évi szaporulat a járuléknaplóba bevezetve, címztározva, beosztva, az alszakok leltáraiba beírva s e leltárak lezárva vannak. Szaporulati kimutatás alszakok szerint is készült. A könyvcedulák a címztárakba be vannak osztva. A járuléknapló tételszáma 1204.

A hírlaposztály az intézeti épület második emeletéről még az év elején a földszintre helyzetetett át, a hol megfelelő helyiség áll rendelkezésére. Itt hely is van elég, minél fogva lehetővé vált a még nem rendezett hírlapi anyag feldolgozása, a mi mintegy negyedévi munkát adott.

Az 1879-iki katasztrófa évfordulója alkalmából a múzeum nagyteremben kiállította a könyvtár a birtokában levő árvíz-fényképeket, s az árvíz előtti Szeged terei és utcáiról való felvételeket.

Az orsz. főfelügyelőség kívánatára a köteles példányok anyagáról nyolcz évre visszamenőleg részletes statisztika készült. Ugyancsak a főfelügyelőség már a mult évben kívánta a könyvtár többes példányai jegyzékének összeállítását, a mi akkor személyzethiány miatt elmaradt s csak a folyó évben készülhetett el. Rendes czédulaczímtárt készítettünk róla s ennek alapján betűsoros címjegyzéket a főfelügyelőség részére. Miután a többespéldányok között több odatévedt olyan mű is volt, a mely a könyvtár anyagából hiányzott, minden egyes művet a címtározás alkalmával össze kellett előbb hasonlítani a könyvtári anyaggal. Ez a munkát lassította, de a könyvtári anyagot 61 művel szaporította. A többespéldányok anyaga 1865 mű. A róluk készített címjegyzékért s az 1898—1904. évi köteles példányok táblázatos kimutatásáért a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelősége 812/1905. szám alatt őszinte elismerését nyilvánította.

A könyvtár iktató-könyvébe, illetve irattárába az év folyamán 360 ügyirat érkezett, a melyek az ez idő szerint még el nem intézhetők kivételéve elintézve vannak.

A könyvtár-bizottság a lefolyt évben 7 ülést tartott, úgymint január 19, február 7, márczius 10, ápril 27, június 28, augusztus 19-én és október 16-án.

Az országos főfelügyelőség részéről dr. Fejérpataky László orsz. felügyelő szemlélte meg a könyvtárt június hó 20-án, a könyvtár-bizottság részéről Homor István bizottsági tag tartott a Somogyi-féle törzsanyag ládajelzői alapján könyvtárvizsgálatot.